

ISSN: 2181-9416

YURIST AXBOROTNOMASI

ВЕСТНИК ЮРИСТА * LAWYER HERALD

HUQUQIY, IJTIMOIIY, ILMIY-AMALIY JURNAL

CYBERLENINKA

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

YURIST AXBOROTNOMASI

6-SON, 8-JILD

ВЕСТНИК ЮРИСТА

НОМЕР 6, ВЫПУСК 8

LAWYER HERALD

VOLUME 8, ISSUE 6

SHAKUROV Rafik Ravilevich

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi

Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini

oshirish instituti dotsenti, yuridik fanlar nomzodi

E-mail: shakurov.rafik.67@mail.ru

NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTI RAHBARLARINING JINOIY VA MA'MURIY JAVOBGARLIGI MASALALARI

For citation (iqtibos keltirish uchun, для цитирования): SHAKUROV R.R. Nodavlat notijorat tashkiloti rahbarlarining jinoiy va ma'muriy javobgarligi masalalari // Yurist axborotnomasi – Вестник юриста – Lawyer herald. № 6 (2025) B. 128–133.

 6 (2025) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9416-2025-2-15>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada nodavlat notijorat tashkilotlarining tushunchasi ko'rib chiqilgan, ularning faoliyati mazmuni ochib berilgan, nodavlat tijorat tashkilotlaridan farqi ko'rsatilgan, jinoyatning maxsus subyekting belgilari, xususan, nodavlat notijorat tashkilotlarining mansabdor shaxslari o'rganilgan. Bundan tashqari, maqolada NNTda rahbarlik lavozimlarini egallagan shaxslarga yuklatilishi mumkin bo'lgan mansabdor vakolatlarini suiiste'mol qilish, pora olish, mansabdor soxtalashtirishlik bilan bog'liq jinoyat tarkiblari tahlil qilingan. Sodir etilgan ijtimoiy xavfli harakatlarning huquqiy baholash bo'yicha huquq qo'llash amaliyotining muammolari ko'rib chiqilgan, jumladan, NNT rahbarlarini davlat boshqaruvi organlarining mansabdor shaxslari javobgarligini nazarda tutuvchi moddalar bo'yicha javobgarlikka tortishning asossizligi haqida fikr bildirilgan, shuningdek, ushbu muammoni hal etish bo'yicha takliflar bayon etilgan.

Shu bilan birga, sodir etilgan ijtimoiy xavfli harakatlarga huquqiy baho berishda huquqni qo'llash amaliyotida uchrayotgan kamchiliklar va qarama-qarshi yondashuvlar ko'rib chiqilgan. Xususan, nodavlat notijorat tashkilotlari rahbarlarini davlat boshqaruvi organlari mansabdor shaxslari uchun nazarda tutilgan javobgarlik normalari asosida javobgarlikka tortishning huquqiy asossizligi yuzasidan mualliflik pozitsiyasi bildirilgan va bu holat jinoyat huquqi tamoyillari nuqtayi nazaridan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: mansab soxtakorligi, mansabdor shaxs, vakolatlarni suiiste'mol qilish, nodavlat notijorat tashkilotlari, tashkilot, javobgarlik, pora olish, huquqbuzarlik, rahbarlar, xizmatchi, jinoiy javobgarlik.

ШАКУРОВ Рафик Равильевич

Доцент Института переподготовки и повышения

квалификации юридических кадров при Министерстве юстиции

Республики Узбекистан, кандидат юридических наук

E-mail: shakurov.rafik.67@mail.ru

ВОПРОСЫ УГОЛОВНОЙ И АДМИНИСТРАТИВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ РУКОВОДИТЕЛЕЙ НЕГОСУДАРСТВЕННЫХ НЕКОМЕРЧЕСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассмотрено понятие негосударственных некоммерческих организаций, раскрыты содержание их деятельности, отличие от негосударственных коммерческих организаций, изучены признаки специального субъекта преступления, в частности, должностного лица

негосударственных некоммерческих организаций. Кроме того, в статье анализируются составы преступлений связанные с злоупотреблением должностными полномочиями, получением взятки, должностным подлогом, которые могут быть вменены лицам, занимающим руководящие должности в ННО. Рассмотрены проблемы правоприменительной практики по правовой оценке совершенных общественно опасных деяний, приведено мнение о необоснованности привлечения руководителей ННО по статьям, предусматривающим ответственность должностных лиц органов государственного управления, а также изложены предложения по разрешению данной проблемы.

Кроме того, рассмотрены недостатки и противоречивые подходы, встречающиеся в правоприменительной практике при юридической оценке совершенных общественно опасных деяний. В частности, выражена авторская позиция относительно правовой необоснованности привлечения к ответственности руководителей негосударственных некоммерческих организаций на основании норм ответственности, предусмотренных для должностных лиц органов государственного управления. Данная позиция обоснована с точки зрения принципов уголовного права.

Ключевые слова: должностное лицо, должностной подлог, злоупотребление полномочиями, негосударственные некоммерческие организации, организация, ответственность, получение взятки, правонарушение, руководители, служащий, уголовная ответственность.

SHAKUROV Rafik

Lecturer at the Training Institute for Lawyers
under the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan
E-mail: shakurov.rafik.67@mail.ru

ISSUES OF CRIMINAL AND ADMINISTRATIVE LIABILITY OF NON-GOVERNMENTAL NON-PROFIT ORGANIZATION LEADERS

ANNOTATION

This article examines the concept of non-governmental non-commercial organizations, reveals the content of their activities, shows their differences from non-governmental commercial organizations, and examines the characteristics of a special subject of crime, particularly the officials of non-governmental non-commercial organizations. In addition, the article analyzes the elements of crimes related to abuse of office, bribery and official forgery, which can be assigned to persons holding leadership positions in NGOs. The issues in law enforcement practice regarding the legal assessment of committed socially dangerous acts have been examined, including the opinion expressed about the lack of grounds for holding NGO leaders accountable under articles that provide for the liability of officials in state administration bodies. Furthermore, proposals for resolving this problem have been presented.

At the same time, shortcomings and contradictory approaches encountered in law enforcement practice regarding the legal assessment of committed socially dangerous acts were examined. Specifically, the author's position is expressed on the legal groundlessness of holding leaders of non-governmental non-profit organizations accountable based on the liability standards intended for officials of state administrative bodies. This situation is substantiated from the perspective of criminal law principles.

Keywords: official forgery, official, abuse of power, non-governmental non-profit organizations, organization, liability, bribery, offense, managers, employee, criminal liability.

Fuqarolik jamiyati institutlarining rivojlanishi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylangan bir paytda, nodavlat notijorat tashkilotlari (keyingi o'rinlarda – NNT) jamiyat hayotida muhim rol o'ynab, ijtimoiy, madaniy, ekologik va boshqa sohalarda faoliyat yuritmoqda.

Biroq, kundan kunga NNT soni ko'payib borishi, ularning faoliyatini tartibga solish, nazoratini amalga oshirish, ularning rahbar va xodimlari tomonidan sodir etilishi mumkin bo'lgan huquqbuzarliklari uchun javobgarlik masalalarini to'g'ri hal qilish vazifasini belgilaydi.

Xususan, NNT rahbar va xodimlarining sodir etilgan jinoyati va ma'muriy huquqbuzarliklari uchun javobgarligi masalasining dolzarbligi, hanuzgacha bunday tashkilot rahbarlarining tegishli qonunchilikda javobgarlik asoslari aniq belgilanmaganligi hamda jinoyat qonunini qo'llash amaliyotida xatoliklarga duch kelishi bilan bog'liqdir.

Nodavlat tashkilotlari rahbarlari va xodimlarining jinoiy javobgarligi masalasini to'g'ri belgilash, milliy qonunchilikda keltirilgan "nodavlat notijorat tashkiloti" atamasining mazmun-mohiyatini tahlil qilishni ham taqozo etadi.

Xususan, O'zbekiston Respublikasining "Nodavlat notijorat tashkilotlari to'g'risida"gi Qonuniga asosan "Nodavlat notijorat tashkiloti – jismoniy va (yoki) yuridik shaxslar tomonidan ixtiyoriylik asosida tashkil etilgan, daromad (foyda) olishni o'z faoliyatining asosiy maqsadi qilib olmagan hamda olingan daromadlarni (foydani) o'z qatnashchilari (a'zolari) o'rtasida taqsimlamaydigan o'zini o'zi boshqarish tashkiloti" deb, tushuncha keltirilgan. Demak, nodavlat notijorat tashkiloti daromad (foyda) olishni o'z faoliyatining asosiy maqsad qilmaydi.

Ponomaryov O.A. tomonidan to'g'ri ta'kidlanganidek, notijorat tashkilotlar ijtimoiy, xayriya, madaniy, ta'lim, ilmiy va boshqaruv maqsadlariga erishish, fuqarolar sog'lig'ini muhofaza qilish, jismoniy madaniyat va sportni rivojlantirish, fuqarolarning ma'naviy va boshqa moddiy bo'lmagan ehtiyojlarini qondirish, fuqarolar va tashkilotlarning huquqlari hamda qonuniy manfaatlarini himoya qilish, nizolar va mojarolarni hal etish, yuridik yordam ko'rsatish, shuningdek, jamoat manfaatlariga erishishga qaratilgan boshqa maqsadlar uchun tashkil etilishi mumkin [1].

Mazkur tashkilotlar O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining "Nodavlat notijorat tashkilotlar va ularning bo'linmalari reyestri"da keltirilgan bo'lib, bugungi kunda ularning soni 11522tani tashkil etadi [2].

O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi (keyingi o'rinlarda – MJK) va Jinoyat kodeksining (keyingi o'rinlarda – JK) ayrim moddalarida "nodavlat tijorat tashkiloti" va "boshqa nodavlat tashkiloti" atamalarining qo'llanilganligini ko'rish mumkin. Ammo, to'g'ridan to'g'ri nodavlat notijorat tashkilotlar haqida so'z yuritilmagan. Masalan, MJK 61¹-modda va JK 192¹⁰-moddasida "Nodavlat tijorat tashkilotining yoki boshqa nodavlat tashkilotining xizmatchisini pora evaziga og'dirib olish" uchun javobgarlik belgilangan [3].

Bu o'z navbatida JK va MJK tegishli moddalarida keltirilgan "boshqa nodavlat tashkiloti" degan iboraning qo'llanilishi bo'yicha ikkilamchi fikrning kelib chiqishiga sabab bo'lmoqda.

O'zbekiston Respublikasining "Nodavlat notijorat tashkilotlari to'g'risida"gi Qonunida keltirilgan NNT tushunchasi va ushbu moddalar dispozitsiyasida keltirilgan iboralarning mazmun-mohiyatidan kelib chiqib "boshqa nodavlat tashkiloti" tushunchasi nodavlat notijorat tashkilotlarni ham qamrab olishini ta'kidlashga asos bo'ladi [4].

Shu bilan birga, huquqni qo'llash sud amaliyotida, NNT mansabdor shaxslarning jinoiy javobgarligi yuzasidan ayrim tushunmovchiliklar ko'zga tashlanmoqda.

Jumladan, ayrim NNT rahbarlarining maqomi bo'yicha ikkilamchi fikr-mulohazalar mavjudligi ularning, masalan, JK XV bobida keltirilgan "Boshqaruv tartibiga qarshi jinoyatlar" bo'yicha javobgarlikka tortishga sabab bo'lmoqda. Shu nuqtayi nazardan, quyidagilarni ta'kidlash zarur deb, hisoblaymiz.

Bunday xulosa O'zbekiston Respublikasining "Nodavlat notijorat tashkilotlari to'g'risida"gi Qonunining 2-moddaning ikkinchi qismida keltirilgan qoidasi bilan ham tasdiqlanadi. Xususan, nodavlat notijorat tashkiloti jismoniy va yuridik shahrlarning huquqlari hamda qonuniy manfaatlarini himoya qilish uchun tashkil etilishi aytilgan.

Shu bilan birga, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida bozor munosabatlari rivojlanishi munosabati bilan iqtisodiy faoliyat, tadbirkorlik va mehnat qilish erkinligining kafolatlanishi NNTlarga ham o'z faoliyatini moddiy ta'minlashga imkoniyatlar beradi.

Shu nuqtayi nazardan, A.Ahrorkulovning “Muassasalar faoliyatining asosiy maqsadi foyda olishga qaratilmasa-da, ular tadbirkorlik faoliyati bilan shug’ullanishlari va shu orqali muayyan daromad ko’rishlari mumkin” degan fikriga qo’shilsa bo’ladi [6].

Mazkur masala yuzasidan xorijiy tajribaning o’rganishga oid ilmiy izlanishlarning tahlili, ayrim davlatlarda, masalan, AQSH va Rossiya Federatsiyalarida notijorat tashkilotlarning mablag’larini shakllashtirishda tashqaridan kelib tushgan xayriyalardan foydalanish mumkinligi haqida dalolat beradi [7].

Ma’lumki, O’zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksida nazarda tutilgan jinoyat tarkibining barcha alomatlari mavjud bo’lgan qilmishni sodir etish javobgarlikka tortish uchun asos bo’ladi. Jinoyat tarkibining muhim alomatlaridan biri, bu uni sodir etgan subyekti hisoblanadi.

Shu bilan birga, javobgarlikka tortish uchun jinoyat subyekti ham tegishlicha belgilarga ega bo’lishi ta’kidlanadi. Ularga, jumladan, jismoniy shaxslarning jinoyat sodir etgunga qadar qonunda belgilangan yoshga to’lishi, aqli raso bo’lishi (JK 17-moddasi) hamda ayrim jinoyatlar uchun maxsus subyekt belgilariga ega bo’lishi kiradi. Shu o’rinda, maxsus subyekt belgilarini, masalan, shaxsning jinsi (JK 118, 120, 126-moddalar), qarindoshligi (JK 122, 122¹, 123-moddalar), fuqaroligi (JK 154¹, 157, 160, 225-moddalar), mansabdor shaxs (JK 192⁹, 192¹¹, 205-210, 241¹, 301, 302-moddalari) yoki xizmatchi (JK 192¹⁰, 214-modda) bo’lishi, faoliyati (JK 214¹-modda), maqomi (JK 220, 221, 222, 226, 240, 261¹, 266, 268-moddalar), lavozimi (JK 230, 231, 257, 262-moddalar), holati (JK 261¹-modda), harbiy xizmatchi (JK 287-295-moddalar) ekanligi tashkil etadi.

Xususan, D.Sattorov to’g’ri ta’kidlanganidek, “Jinoyatning mansabdorlik ko’rinishidagi maxsus subyekt belgisi jinoyat subyektining fakultativ belgisi bo’lib, bu belgilar Jinoyat kodeksi Maxsus qismining barcha moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlar uchun zarur bo’lmay, balki faqat mansabdorlik jinoyatlari uchungina zaruriy sanaladi” [8].

JK va MJKda mansabdor shaxsga – doimiy, vaqtincha yoki maxsus vakolat bo’yicha tayinlanadigan yoki saylanadigan, hokimiyat vakili vazifalarini bajaradigan yoxud davlat organlarida, fuqarolarning o’zini o’zi boshqarish organlarida, mulk shaklidan qat’i nazar, korxonalarda, muassasalarda, tashkilotlarda tashkiliy-boshqaruv, ma’muriy-xo’jalik vazifalarini amalga oshiradigan va yuridik ahamiyatga ega harakatlarni sodir etishga vakolat berilgan shaxs, xuddi shuningdek xalqaro tashkilotda yoxud chet davlatning qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi, ma’muriy yoki sud organida mazkur vazifalarni amalga oshiruvchi shaxs deb, tushuncha keltirilgan.

“Mulk shaklidan qat’i nazar” iborasi faoliyat yuritayotgan tashkilot sifatida nafaqat davlat tashkilotlari, balki “nodavlat notijorat tashkilotlari”ning rahbarlari ham mansabdor shaxs sifatida e’tirof etilayotganligidan dalolat beradi.

Biroq, NNT rahbarlari tomonidan o’z vakolatlarini suiiste’mol qilinishi, mansab soxtakorligi va pora olishi tegishincha O’zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 205, 209 va 210-moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlar alomatlari bo’lsa-da, ularni mazkur moddalar bilan jinoiy javobgarlikka tortish o’rinsizdir. Chunki, JK XV bobida keltirilgan “Boshqaruv tartibiga qarshi jinoyatlar”ning subyekti hokimiyat va davlat boshqaruvi organlari va tashkilotlarida faoliyat yuritayotgan mansabdor shaxslar hisoblanadi.

Shu bois, NNT rahbarlar huquqbuzarliklari JK XIII¹ bobida nazarda tutilgan xo’jalik yurituvchi subyektlarning huquqlari va qonuniy manfaatlariga tajovuz qiladigan boshqa jinoyatlar sifatida kvalifikatsiya qilinishi to’g’ri bo’ladi.

Xususan, nodavlat notijorat tashkiloti mansabdor shaxslarning o’z vakolatlaridan foydalangan holda sodir etishi lozim yoki mumkin bo’lgan muayyan harakatni uni pora evaziga o’ziga og’dirib olayotgan shaxs manfaatlarini ko’zlab bajarishi yoki bajarmasligi evaziga qonunga xilof ekanligini bila turib, moddiy qimmatliklar olishi yoki mulkiy manfaatdor bo’lishi JK 192⁹-moddasining 2-qismi

(“Tijoratda pora evaziga og‘dirib olish”) bo‘yicha, NNT rahbarining o‘z mansab vakolatlaridan qasddan foydalanishi fuqarolarning huquqlariga yoki qonun bilan qo‘riqlanadigan manfaatlariga yoxud davlat yoki jamoat manfaatlariga ko‘p miqdorda zarar yoxud jiddiy ziyon yetkazilishi JK 192¹¹-modda (“Nodavlat tijorat tashkilotida yoki boshqa nodavlat tashkilotida mansabdor shaxslar tomonidan o‘z vakolatlarini suiiste‘mol qilish”) bo‘yicha, mansab soxtakorligi esa, tegishlicha JK 228-modda (“Hujjatlar, shtamplar, muhrlar, blankalar tayyorlash, ularni qalbakilashtirish, sotish yoki ulardan foydalanish”) bo‘yicha kvalifikatsiya qilinishi va jinoiy javobgarlikka tortilishiga sabab bo‘ladi.

Shu bilan birga, “Tijoratda pora evaziga og‘dirib olish” uchun jinoiy javobgarlikni nazarda tutuvchi JK 192⁹-moddasining dispozitsiyalarida nodavlat tijorat tashkilotining yoki boshqa nodavlat tashkilotining mansabdor shaxsiga moddiy qimmatliklar berish yoki uni mulkiy manfaatdor etish (1-qism), shuningdek, ular tomonidan bunday moddiy qimmatliklar olishi yoki mulkiy manfaatdor bo‘lishi (2-qism) uchun javobgarlikning belgilanishi, ushbu moddaning nomini o‘zgartirishni taqozo etadi. Fikrimizcha, JK 192⁹-moddasining nomida “Nodavlat tijorat yoki boshqa nodavlat tashkilotda pora evaziga og‘dirib olish” deb, o‘zgartirish kiritish maqsadga muvofiqdir.

Ta‘kidlab o‘tilganlar bilan bir vaqtda, nodavlat notijorat tashkiloti xizmatchisining tushunchasi va uning javobgarlik masalasini ham o‘rganish o‘rinli deb, hisoblaymiz. Xususan, MJK 61¹-moddasining 3-qismida, nodavlat tijorat tashkilotining yoki boshqa nodavlat tashkilotining xizmatchisi deganda mehnat shartnomasi yoki fuqarolik-huquqiy shartnoma asosida mehnat faoliyatini amalga oshiruvchi, mansabdor shaxs alomatlariga ega bo‘lmagan shaxs tushuniladi deb, tushuncha keltirilgan.

NNT xizmatchisining o‘z vakolatlaridan foydalangan holda sodir etishi lozim yoki mumkin bo‘lgan muayyan harakatni uni pora evaziga o‘ziga og‘dirib olayotgan shaxs manfaatlarini ko‘zlab bajarishi yoki bajarmasligi evaziga qonunga xilof ekanligini bila turib, moddiy qimmatliklar olishi yoki mulkiy manfaatdor bo‘lishi, NNT mansabdor shaxslarining bunday qilmish uchun javobgarligidan farqli ularoq, birinchi marta NNT xizmatchilarning MJK 61¹-moddasi (“Nodavlat tijorat tashkilotining yoki boshqa nodavlat tashkilotining xizmatchisini pora evaziga og‘dirib olish”) bo‘yicha ma‘muriy javobgarlikka tortish uchun asos bo‘ladi. Ushbu qilmish uchun ma‘muriy jazo qo‘llanilganidan keyin bir yil davomida qayta sodir etilishi esa JK 192¹⁰-moddasi 2-qismi (“Nodavlat tijorat tashkilotining yoki boshqa nodavlat tashkilotining xizmatchisini pora evaziga og‘dirib olish”) bo‘yicha jinoiy javobgarlik uchun asos bo‘ladi.

Nodavlat notijorat tashkilotlari rahbarlarining boshqa jinoyat tarkiblariga ko‘ra javobgarligi, masalan, firibgarlik sodir etish (JK 168-modda), soliqlar yoki yig‘imlarni to‘lashdan bo‘yin tovlash (JK 184-modda) amaldagi jinoyat qonunchiligiga muvofiq umumiy tartibda yuzaga keladi. Xususan, NNT rahbarlari aldash yoki ishonchni suiiste‘mol qilish yo‘li bilan o‘zganing mulkini yoki o‘zganing mulkiga bo‘lgan huquqni qo‘lga kiritishi firibgarlik (JK 168-modda) uchun javobgarlikka tortilishi mumkin.

Firibgarlik, masalan grant, xayriya yoki faoliyatni moliyalashtirish uchun ajratilgan mablag‘larni egallash uchun yolg‘on ma‘lumotlarni taqdim etish, soxta loyihalar yaratishda namoyon bo‘lishi mumkin. NNT rahbari tomonidan soliq yoki boshqa to‘lovlarni to‘lovlardan bosh tortish (JK 184-modda), masalan, soliq deklaratsiyasini taqdim etmaslik, unga atayin yolg‘on ma‘lumotlarni kiritish yoki boshqa usulda ifodalanishi mumkin.

Rivojlangan fuqarolik jamiyati bo‘lgan mamlakatlarning xorijiy tajribasini tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, urg‘u oldini olish choralariga, notijorat sektorning ochiqqligi va o‘zini-o‘zi tartibga solishini rag‘batlantirishga qaratilgan. Jinoiy ta‘qib esa faqat ochiq-oydin suiiste‘molliklar va katta zarar yetkazish holatlarida qo‘llaniladi. Shu bilan birga, qator mamlakatlarda qonunchilik NNT

faoliyatidagi qoidabuzarliklar uchun qattiq javobgarlik choralari nazarda tutadi, bu esa xalqaro huquqni himoya qiluvchi tashkilotlar tomonidan tanqidga uchraydi. NNT faoliyatining qonuniyligini nazorat qilish va uyushish erkinligini himoya qilish o'rtasidagi muvozanatni topish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Xulosa o'rnida, ta'kidlash joizki nodavlat notijorat tashkilotlari rahbarlarining jinoiy javobgarligi muvozanatli yondashuvni talab qiladigan murakkab huquqiy muammoni tashkil etadi. Bir tomondan, tashkilot faoliyati va mablag'laridan foydalanishning qonuniyligini ta'minlash zarur. Ikkinchi tomondan, fuqarolik jamiyatiga putur yetkazishi mumkin bo'lmaganda asossiz jinoiy ta'qibga yo'l qo'ymaslik muhimdir. Ushbu sohada qonunchilikni takomillashtirish jinoyat tarkiblarini aniqlashtirish, ta'riflardagi noaniqlikni bartaraf etish, NNT rahbarlari uchun huquqiy muhofaza kafolatlarni ta'minlash yo'li bilan amalga oshirilishi kerak. Bundan tashqari, amaliyotni rivojlantirish huquqni qo'llovchilarning malakasini oshirishni, NNT rahbarlarining harakatlarini baholashga oid bir xil yondashuvlarni ishlab chiqishni talab qiladi. Shu nuqtayi nazardan, sud amaliyotida kelib chiqadigan xatoliklarni bartaraf etish maqsadida, nodavlat notijorat tashkilotlarining mansabdor shaxslari tomonidan sodir etilgan jinoyatlari uchun javobgarlik masalalariga oid rahbariy ko'rsatmalarni nazarda tutuvchi Oliy sud Plenumi qarorini ishlab chiqish maqsadga muvofiq, deb hisoblaymiz.

Iqtiboslar/Сноски/References:

1. Пономарёв О.А. Правовое регулирование и порядок создание некоммерческих организаций//<https://cyberleninka.ru/article/n/pravovoe-regulirovanie-i-poryadok-sozdaniya-nekommercheskih-organizatsiy/viewer>
2. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining "Nodavlat notijorat tashkilotlar va ularning bo'linmalari reyestri" / <https://e-ngo.uz/front/registry>
3. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi/ <https://lex.uz/docs/111453>; O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi /<https://lex.uz/docs/97664>
4. O'zbekiston Respublikasining 1999-yil 14-aprel 763-I-son "Nodavlat notijorat tashkilotlari to'g'risida"gi Qonuni (2025-yil 22-avgustdagi o'zgartish va qo'shimchalar bilan)/<https://lex.uz/docs/11360>
5. O'zbekiston Respublikasining 1996-yil 26-dekabrda 343-I-son "Notariat to'g'risida"gi Qonuni (2025-yil 20-oktabrdagi o'zgartish va qo'shimchalar bilan)/<https://lex.uz/docs/54458>
6. Ahrorqulov A. Notijorat tashkilotlari to'g'risidagi qonunchilikni takomillashtirish masalalari/<https://cyberleninka.ru/article/n/notizhorat-tashkilotlari-t-risidagi-onunchilikni-takomillashtirish-masalalari/viewer>
7. Gulyamov S., Ahrorqulov A. Notijorat tashkilotlar faoliyatini tartibga solishning huquqiy asoslari: milliy va xorijiy tajriba/ <https://cyberleninka.ru/article/n/notizhorat-tashkilotlar-faoliyatini-tartibga-solishning-u-u-iy-asoslari-milliy-va-horizhiy-tazhriba/viewer>
8. Sattorov D. Hokimiyat yoki mansab vakolatini suiiste'mol qilish jinoyatining tushunchasi va uning o'ziga xos belgilari/ <https://cyberleninka.ru/article/n/ponyatie-prestupleniya-zloupotrebleniya-vlastyu-ili-sluzhebny-m-polozheniem-i-ego-osobennosti/viewer>
9. Ne'matov O.I. Nodavlat notijorat tashkilotlari mulkiy va moliyaviy holati auditorlik tahlilini takomillashtirish // <https://cyberleninka.ru/article/n/nodavlat-notizhorat-tashkilotlari-mulkiy-va-moliyaviy-olati-auditorlik-ta-lilini-takomillashtirish>
10. Ismoilov A.R. Nodavlat notijorat tashkilotlari faoliyatini tashkil etishda ijtimoiy hamkorlikning roli // <https://cyberleninka.ru/article/n/nodavlat-notizhorat-tashkilotlari-faoliyatini-tashkil-etishda-izhtimoiy-amkorlikning-rol>

YURIST AXBOROTNOMASI

6-SON, 8-JILD

ВЕСТНИК ЮРИСТА

НОМЕР 6, ВЫПУСК 8

LAWYER HERALD

VOLUME 8, ISSUE 6

ISSN 2181-9416

DOI JURNAL: 10.26739/2181-9416